

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Chorwacka (południowosłowiańska) literatura ustna/ludowa i jej polska recepcja

Author: Leszek Małczak

Citation style: Małczak Leszek. (2020). Chorwacka (południowosłowiańska) literatura ustna/ludowa i jej polska recepcja. Materiały dydaktyczne. Katowice : Uniwersytet Śląski. URL: <http://hdl.handle.net/20.500.12128/13897>

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

„Gęślarzem jestem – a to mój instrument, nieśmiertelny jestem – dzięki moim gęślom i każdy o kim pieśń ułożę - staje się nieśmiertelny”. (Por. slajd 24.)

CHORWACKA (POŁUDNIOWOSŁOWIAŃSKA) LITERATURA USTNA / LUDOWA I JEJ POLSKA RECEPCJA

Hrvatska (južnoslavenska) usmena / narodna književnost i njezina poljska repcija

LITERATURA USTNA / LITERATURA LUDOWA

Folklor stanowi integralną część każdej kultury narodowej, w przypadku wszystkich narodów południowosłowiańskich - których zdecydowana większość żyła w granicach Imperium Osmańskiego - niezwykle ważną. Świadczą o tym bardzo liczne i ciągłe odwołania do poezji ludowej obecne w literaturze chorwackiej już od renesansu. W zależności od okresu historycznego i kontekstu społeczno-politycznego, modeli tożsamościowych obowiązujących w danym czasie, poszczególne elementy tradycji ludowej w większym lub mniejszym stopniu były uważane za element kanonu tradycji literackiej i tradycji kulturowej. W stosunku do literatury ustnej zwrot następuje w okresie romantyzmu, który cały folklor dowartościował i dostrzegł w nim walory twórczości artystycznej.

Fenomen tak znaczącego rozwoju i tak obiektywnie wysokiego poziomu tradycji ludowej na Półwyspie Bałkańskim wynika z braku warunków i możliwości rozwijania w krajach podbitych przez Turków innych dziedzin działalności kulturalnej.

LITERATURA USTNA / LITERATURA LUDOWA

Pierwsze wzmianki o pieśniach ludowych pojawiają się już w VI wieku. Po raz pierwszy w całości dwie pieśni epickie zapisał w swoim utworze chorwacki renesansowy poeta pochodzący z Hvaru Petar Hektorović w utworze *Ribanje i ribarsko prigovaranje* (1568, *Rybołówstwo i gawędy rybackie*). Natomiast pierwsze zbiory pieśni ludowych zaczęto opracowywać i wydawać w XVIII wieku. Najważniejszy z nich to powstały na początku XVIII w. tzw. *Erlangenski rukopis* (*Rękopis z Erlangenu*). Odkryty został w 1913 roku w Bibliotece Uniwersyteckiej w Erlangenie. Został sporządzony na terenie Pogranicza Wojskowego, a jego autorem był prawdopodobnie obcokrajowiec. Najbardziej znany i najważniejszy zbieracz pieśni ludowych to Vuk Stefanović Karadžić. W Chorwacji istotną rolę w tym procesie odegrała Macierz Chorwacka oraz Akademia Nauk i Sztuk. W literaturze chorwackiej wiele utworów nawiązuje do tradycji literatury ustnej. Do tego stopnia, że niektóre dzieła oscylują na granicy literatury pisanej i ustnej, przykładowo *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* autorstwa Andriji Kačića Miošicia i *Satir* Matiji Antuna Reljkovicia.

LITERATURA USTNA / LITERATURA LUDOWA

Literatura ludowa ma zwykle charakter anonimowy. Jej odtwórcami / wykonawcami byli pieśniarze ludowi. Chociaż trudno przypisać im rolę autorów pieśni, to niewątpliwie od ich talentu zależała ostateczna forma artystyczna tej literatury. Każde wykonanie jest inne i nowe, ponieważ nie istnieje oryginalny tekst (por. różnice pomiędzy poszczególnymi zapisami jednej i tej samej pieśni). Wykonawcy pieśni epickich nazywani są gęślarzami (*guslari*), a określenie to pochodzi od nazwy instrumentu, przy którego akompaniamencie wykonywali swoje pieśni.

Gdy zaczęto gromadzić, archiwizować oraz opracowywać literaturę ustną w XVIII i zwłaszcza XIX wieku, zwrócono wówczas uwagę na pieśniarzy ludowych, wydobywając ich z cienia anonimowości. Kilku zyskało nawet sławę i uważa się ich za artystów dużego formatu, na przykład Filipa Višnjicia czy starca Miliję, z którymi współpracował Vuk Stefanović Karadžić.

LITERATURA USTNA / LITERATURA LUDOWA

W przypadku literatur południowosłowiańskich nie mniej ważne od narodowych okazują się cechy regionalne oraz lokalne literatury ustnej. Dlatego obok określeń typu chorwacka, macedońska, serbska, słoweńska (stosowanych zwłaszcza w kontekście poezji epickiej), do jej opisu używa się również pojęć odnoszących się do podziałów kulturowych obszaru zamieszkiwanego przez Chorwatów (i tak wyróżnia się jej cechy śródziemnomorskie / adriatyckie, środkowoeuropejskie, panońskie, bałkańskie, dynarskie itp.).

Literatura ludowa / ustna jest przedmiotem dociekań wielu dyscyplin naukowych, między innymi nauki o literaturze, językoznawstwa, folklorystyki, etnologii, antropologii kulturowej, socjologii czy historii.

LITERATURA USTNA / LITERATURA LUDOWA

Rodzaje i gatunki literatury ludowej

W literaturze ludowej nie wyróżnia się okresów czy epok historycznoliterackich. Istnieje kilka sposobów opisu tej tradycji. Spośród nich z punktu widzenia historyka literatury najważniejszy jest podział na rodzaje i gatunki. Podstawowy podział to rozróżnienie na **prozę ludową** i **poezję ludową** (istnieje również dramat i teatr ludowy, np. moreška). Najbardziej wartościową, oryginalną i najciekawszą okazuje się poezja ludowa.

Prozę ludową tworzą różne gatunki, między innymi opowiadania, opowieści, legendy, podania, zagadki, przysłowia, bajki i baśnie.

Poezję ludową dzielimy na **lirykę** i **epikę** / liryczne pieśni ludowe i epickie pieśni ludowe / liryczną poezję ludową i epicką poezję ludową. Vuk Stefanović Karadžić wprowadził podział na kobiecie, czyli liryczne i męskie, czyli historyczne pieśni ludowe (*muške pjesme* i *ženske pjesme*).

LITERATURA USTNA / LITERATURA LUDOWA

Rodzaje i gatunki literatury ludowej

Liryczna poezja ludowa towarzyszy człowiekowi od narodzin do śmierci. Odrębne gatunki tej poezji stanowią, między innymi, kołysanki, pieśni weselne, pieśni żałobne (*tužbalice*), pieśni miłosne, a zwłaszcza wywodzące się z Bośni i Hercegowiny i popularne na całych Bałkanach *sevdalinki* (słowo to pochodzi z języka arabskiego, *sevdah*, które oznacza miłosny smutek i tęsknotę, oraz *sāwdā*, czyli czarna żółć, która według koncepcji czterech temperamentów, gdy przeważa, stanowi przyczynę melancholii). Do dzisiaj są niezwykle popularne, a w ich wykonywaniu wyspecjalizowało się wielu artystów.

Odrębną grupę stanowią pieśni związane z rokiem kalendarzowym (np. pieśni bożonarodzeniowe, wielkanocne) i cyklem pór roku. Liryczna poezja ludowa posługuje się różnym rodzajem wiersza, od czterozgłoskowca do szesnastozgłoskowca. Ważną rolę w pieśniach lirycznych odgrywa melodia.

LITERATURA USTNA / LITERATURA LUDOWA

Powszechnie za najcenniejszy zbiór pieśni ludowych uznaje się **pieśni epickie**, nazywane również **bohaterskimi** lub **historycznymi**, co podkreśla podejmowaną w nich tematykę, gdyż są to utwory poświęcone ważnym wydarzeniom i postaciom historycznym oraz ich bohaterskim czynom. Uważa się je za odpowiednik eposu antycznego i tradycji homeryckiej. Pieśni epickie możemy podzielić na dwa sposoby: biorąc pod uwagę ich formę: bugarsztice (*bugarštice*), pieśni starsze, posługujące się dłuższym rodzajem wiersza, najczęściej szesnastozgłoskowcem i młodsze pieśni posługujące się tzw. epickim dziesięciozgłoskowcem (*epski desetrac*).

Drugi podział, jaki możemy zastosować, odwołuje się do kryterium tematycznego. Wyróżnia się kilka cykli tematycznych. Wiele z nich dotyczy historii średniowiecznego państwa serbskiego i centralnego wydarzenia w historii Serbów - kluczowego dla zrozumienia serbskiej tożsamości, historii i kultury – bitwy na Kosowym Polu (1389). Najpopularniejszym bohaterem pieśni ludowych jest Królewicz Marko, postać historyczna, syn króla Wukaszyna. Spośród chorwackich pieśni, jedno z najbardziej znanych, to cykl o Zrinskich.

LITERATURA USTNA / LITERATURA LUDOWA

Po upadku potężnego państwa serbskiego walka o przetrwanie narodów południowosłowiańskich przestała mieć charakter starć regularnych armii i przeniosła się z pól bitew do lasów i trudno dostępnych miejsc. Stała się wojną partyzancką. Królów i książąt zastąpili hajdacy i uskocy - nowy typ bohatera pieśni ludowych. Stąd wyodrębniły się dwa typy pieśni, pieśni hajduckie i pieśni uskockie (*uskočke i hajdučke pjesme*). Wśród najbardziej znanych hajduków znaleźli się Mijat Tomić, Andrija Šimić, a wśród uskoków Ivo Senjanin (Ivan Vlatković), Stojan Janković.

Odrębny gatunek pieśni ludowych stanowi ballada, która jest gatunkiem przejściowym, pieśnią liryczno-epicką. Najbardziej znana ballada to utwór pt. *Hasanaginca* (*Żona Hasanagi*). Jako pierwszy utwór zanotował włoski podróżnik Alberto Fortis w swym dziele *Viaggio in Dalmazia* (*Podróż po Dalmacji*, 1774). Przekładało ją wielu europejskich twórców, dzięki czemu zyskała ogromną sławę (W. Goethe, Ch. Nodier, P. Mérimée, G. de Nerval, W. Scott, A. Puszkina). Najbardziej znanym tłumaczem i jednocześnie jej popularyzatorem był Goethe.

LITERATURA USTNA / LITERATURA LUDOWA

Literatura ludowa pojawia się jako temat w muzyce rockowej. Znany czarnogórski muzyk, Antonije Pušić, występujący pod pseudonimem Rambo Amadeus, twórca terminu trubofolk, w 1991 roku na płycie *Psihološko propagandni komplet M-91 / Psychologiczno-propagandowy zestaw M-91* (M-91 nazwa karabinu jugosłowiańskiej produkcji) nagrał piosenkę do tekstu ludowej pieśni epickiej Smrt popa Mila Jovovića (*Śmierć popa Mila Jovovicia*). Tekst pieśni powstał współcześnie, w latach 1970-tych, a jego autorem jest śpiewak ludowy Božidar Božo Đuranović.

Z kolei legendarny macedoński zespół *Leb i sol* nagrał rockową wersję pieśni Uči me majko, karaj me. Tekst opowiada o miłości i pragnieniu, Ljiljanie, której nie ma, która nie przychodzi. W wersji zespołu tekst został celowo skrócony, a lament i ból, rozpacz, dramatyzm zastąpiły partie solowe grane przez jednego z najlepszych gitarzystów na Bałkanach – Vlatka Stefanovskiego.

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

Poljska recepcija narodne književnosti

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

W polskiej recepcji literatury i kultury chorwackiej (jak również innych literatur i kultur południowosłowiańskich) folklor i literatura ludowa zajmują bardzo ważne miejsce. Romantyczna fascynacja folklorem i odkrycie w Europie folkloru południowosłowiańskiego zepchnęły na drugi plan inne tradycje kultury i literatury chorwackiej. Wykształcił się stereotyp odbiorczy, który uczynił z folkloru najważniejszy, najciekawszy i najlepszy pod względem artystycznym element tradycji literatur i kultur południowosłowiańskich, spychając na margines literaturę i kulturę wysokoartystyczną, na czym w największym stopniu ucierpieli Chorwaci (zwłaszcza chorwacki renesans i barok), którzy wraz ze Słoweńcami jako jedyni zachowali ciągłość rozwoju literatury i kultury wysokiej. Przyczynił się do tego również Mickiewicz, pomijający w swoich wykładach informacje o innych niż ludowa tradycjach Słowian południowych. Bez względu na wszystko nie da się zaprzeczyć, że folklor stanowi arcyważny element tradycji kultur południowosłowiańskich i dla odbiorcy zewnętrznego bardzo rzucający się w oczy z uwagi na swą wyjątkowość – stąd zdarzające się przecenianie jego roli.

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

Ciekawy w tym kontekście wydaje się zapis rozmowy polskiego literata z chorwackim poetą, który odwiedził Polskę w ramach wymiany osobowej i współpracy związków pisarzy:

„W marcu 1957 roku przebywał w Polsce Boro Pavlović. Wywiad z chorwackim poetą ukazał się w „Orce”, a przeprowadził go Jan Bolesław Ożóg. [...] Nie jest to klasyczny wywiad, lecz rekonstrukcja rozmowy i, jak pisze Ożóg, kilkugodzinnego spotkania, które się odbyło w Krakowie w klubie Związku Literatów Polskich przy Krupniczej. Rozmawiano między innymi o literaturze ludowej, która, według Pavlovicia, stanowi ważny komponent kultury chorwackiej i która najbardziej zaciekawiając Ożoga, zdominowała cały wywiad. Ożóg kończy tekst następującą refleksją:

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

»Zastanawiam się, czy u nas poeta czy krytyk urodzony w mieście w rodzinie inteligenckiej orientowałby się tak świetnie w zagadnieniach naszej kultury ludowej. Wątpię w to. Bardzo wątpię«⁶³ (Małczak, Croatica... s. 225, 227)

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

Literaturę ludową na ziemiach polskich zaczyna się tłumaczyć w XIX wieku. Jednym z pierwszych tłumaczeń jest przekład ballady *Hasanaginica* autorstwa Kazimierza Brodzińskiego, który ukazał się w *Pamiętniku Naukowym* (Oddział literatury, 1819, I, 27) pt. *Žona Aza-agi*, pieśń Morlacka.

Krešimir Georgijević w 1936 r. w studium *Srpskohrvatska narodna pesma u poljskoj književnosti. Studija iz uporedne istorije slovenskih književnosti* (Serbsko-chorwacka pieśń ludowa w literaturze polskiej. Studium z porównawczej historii literatur słowiańskich) dzieli polską recepcję literatury ludowej na 3 okresy: 1. Od Brodzińskiego do Mickiewicza, 2. Adam Mickiewicz i tłumacze jego okresu; 3. Po Mickiewiczu. Tłumacze okresu pozytywizmu. W Polsce przekładami literatury ludowej zajmowała się Milica Jakóbiec-Semkowowa, *Słowiańska pieśń ludowa w polskich przekładach doby romantyzmu*. Wrocław, Ossolineum, 1991.

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

Wśród wielu tłumaczeń, kilkuset pieśni, które zostały przełożone i opublikowane w XIX wieku, znalazły się następujące wydawnictwa:

- *Narodowe pieśni serbskie*, wybrane i przełożone przez Romana Zamarskiego. T. 1-2, Warszawa 1853; (właściwie Roman Zmorski, który używał dwóch pseudonimów: Roman Zamarski i Roman Mazur). Autorką artykułu poświęconego tej publikacji jest Izabela Lis-Wielgosz.
- *Królewicz Marko: narodowe pieśni serbskie*. Przeł. przez Romana Zmorskiego. Warszawa, nakładem Księgarni i Składu nut, Michała Glücksberga, 1859;
- *Pieśni kroackie*. Przeł. Hieronim Feldmanowski, Poznań, nakł. księgarni M. Leitgebra, 1867.
- *Pieśni serbskie o Kosowskim boju*, w nowym przekładzie przez Izydora Kopernickiego; z przedmową T. T. Jeża. Kraków, nakładem Księgarni Gebethnera i Spółki, 1889.

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

W I połowie XX wieku folklor wciąż cieszy się dużym zainteresowaniem. W okresie międzywojennym, który możemy nazwać okresem Benešicia, ów największy polonofil podjął próbę zmiany polskiej recepcji literatur południowosłowiańskich poprzez zaprezentowanie polskiemu czytelnikowi, w ramach projektu wydawniczego Biblioteka Jugosłowiańska, klasycznych dzieł literatury pisanej Słowian południowych. Antologia - Jugosłowiańska poezja ludowa. Oprac. G. Gesemann, Warszawa, „Biblioteka Polska”, 1938, ukazuje się dopiero jako 11 tom Biblioteki Jugosłowiańskiej tuż przed wybuchem II wojny światowej.

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

W okresie PRL ukazują się dwa wybory: w 1948 roku *Jugosłowiańska epika ludowa*. Oprac. M. Jakóbiec. Tłum. C. Jastrzębiec-Kozłowski. Wrocław, Ossolineum, 1948, będąca okrojonym powtórzeniem międzywojennej antologii poezji ludowej, bo ograniczonym tylko do jej epickiej tradycji. Pieśni, które przed wojną tłumaczył Antoni Bogusławski (ten pisarz, tłumacz, dziennikarz, i przede wszystkim polski oficer, został po wojnie na Zachodzie), zostały powtórnie przetłumaczone przez Czesława Jastrzębca-Kozłowskiego. M. Jakóbiec we wstępie zwraca uwagę na to, że w Polsce pieśni bohaterskie nazywane są serbskimi i że pojęcie to nie jest precyzyjne, ponieważ, pomimo tego, że serbskich pieśni tego typu jest najwięcej i są one najpiękniejsze, w epice ludowej są również pieśni chorwackie, czarnogórskie i macedońskie (taka sama teza w *Pieśni kroackie*). Wymienia dla przykładu cykl o Zrinskich. Do tego cyklu zaliczamy również pieśni o innych chorwackich bohaterach, przede wszystkim o banie Derenčinie, który zginął w 1493 roku w bitwie na Krbavskim Polu, którą Chorwaci opisują w swoich pieśniach tak jak Serbowie bitwę na Kosowym Polu.

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

W 1947 r. ukazuje się drugie wydanie książeczki opublikowanej po raz pierwszy w 1909 r. pod tytułem *Car Łazarz, czyli Bój Kosowski* w przekładzie Bohdana Józefa Zaleskiego.

Kolejnym wyborem, szczególnym ze względu na autorkę tłumaczeń, była antologia *Perły i kamienie. Wybór serbsko-chorwackiej poezji ludowej*. Oprac. Anna Kamieńska Warszawa, PIW, 1967.

W 1991 roku ukazał się obszerny wybór bajek ludowych zebrany, opracowany i przetłumaczony przez Krzysztofa Wrocławskiego pt. *Rządca losu. Bajki z Jugosławii* (Warszawa, LSW, 1991).

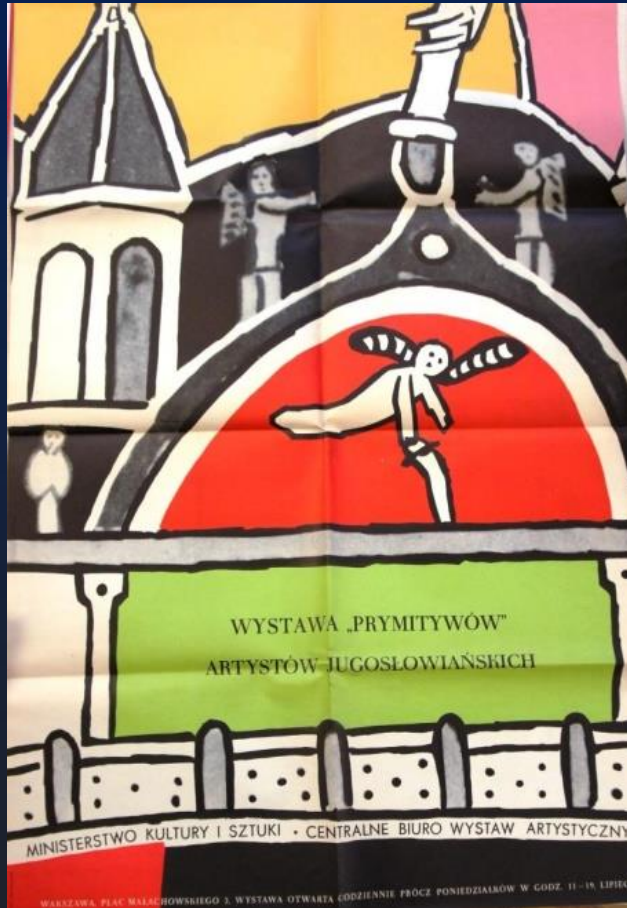
W okresie PRL folklor zajmował ważne miejsce, jeśli chodzi o promocję wszystkich kultur słowiańskich zagranicą, właściwie utrwalając w ten sposób istniejący stereotyp o kulturach słowiańskich, kojarzonych często z ludowością (polska recepcja kultur południowosłowiańskich jest odbiciem zachodniej recepcji kultur słowiańskich).

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

Chociaż, jak wynika z analizy dokumentów na temat polsko-jugosłowiańskiej współpracy kulturalnej w latach 1944-1989, Belgrad wielokrotnie podkreślał konieczność lansowania wizerunku Jugosławii jako kraju nowoczesnego. Dlatego niezbyt przychylnie odnoszono się do inicjatyw prezentowania zarówno literatury starszej, jak i nadmiernej obecności folkloru. I rzeczywiście folklor w polsko-jugosłowiańskiej współpracy nie zajmuje znaczącego miejsca.

Z kulturą i literaturą ludową związane jest znane na całym świecie malarstwo naiwne (slajd s. 21 i 22). Ponadto w Polsce występował folklorystyczny zespół Lado (1956), zorganizowano dwie wystawy masek ludowych i ozdób ludowych (1974, 1977; slajd s. 23), a w 1974 roku Teatr Lalek Pinokio w Łodzi wystawił oparty na motywach ludowych spektakl Pera Mioča *Piękna Mara / Lipa Mara* w tłumaczeniu Zdzisławy i Andrzeja Włodarków oraz reżyserii Marty Janic (slajd 24).

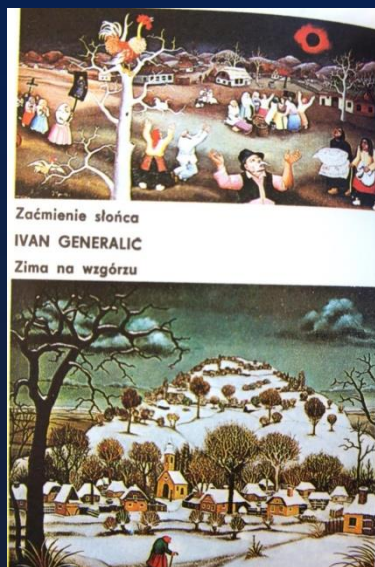
POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

Galeria Sztuk Pięknych w Rijece przygotowała Wystawę „prymitywów” artystów jugosłowiańskich, składającą się z 76 eksponatów (63 obrazów, 13 rzeźb). Chorwaccy artyści to: Eugen Buktenica, Ivan Generalić, Petar Smajić, Mirko Virius, Matija Skurjeni. W Zachęcie (10.07–2.08.1959) wystawę zwiedza 2 225 osób, w Sopocie (22.08–13.09.1959) – 6 629.

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

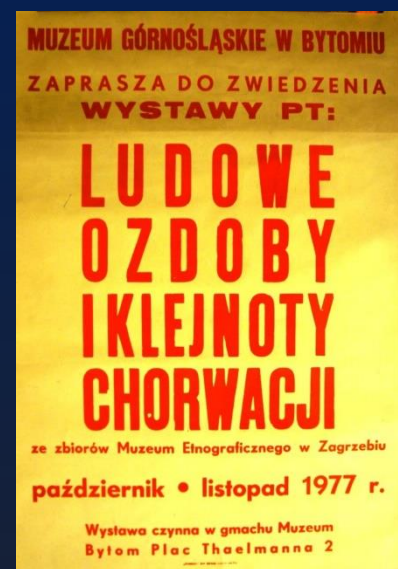
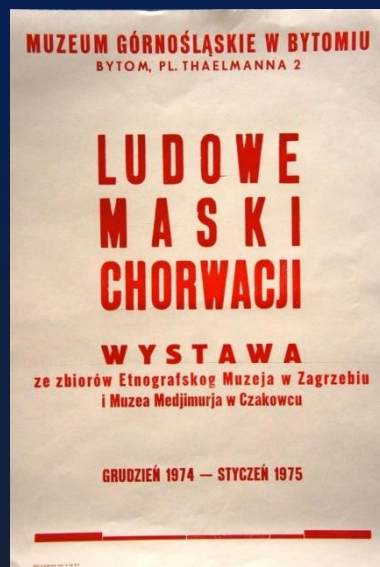
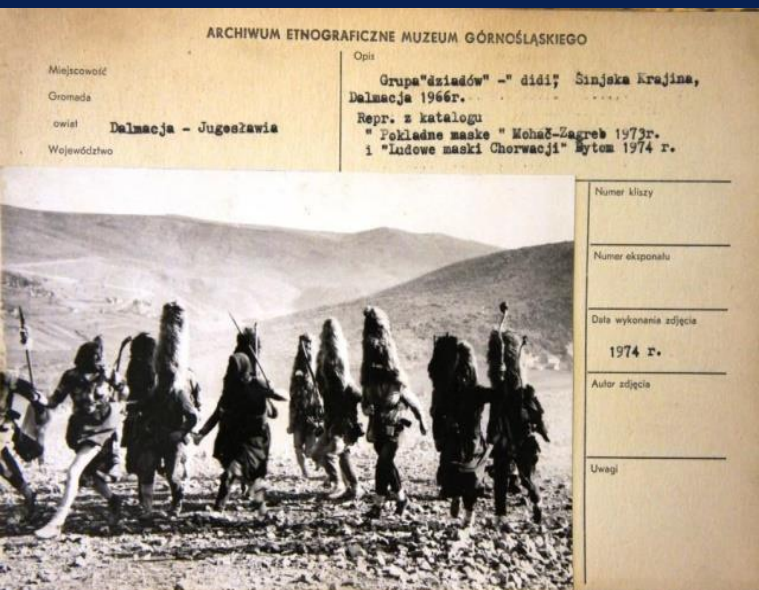
W „Literaturze na Świecie”, najważniejszym czasopiśmie literackim okresu PRL przedstawiającym przekłady literatur obcych, w numerze, w którym został zaprezentowany ekspresjonizm w Jugosławii, znalazły się reprodukcje obrazów przedstawicieli „znanego dziś w świecie jugosłowiańskiego malarstwa naiwnego”. Większość z nich to Chorwaci wywodzący się z tzw. szkoły hlebińskiej (nr 9/1980).

WSPÓŁCZESNE MALARSTWO NAIWNE JUGOSŁOWIAN

Obok reprodukcji obrazów Stevana Popovskiego, malarza jugosłowiańskiego zamieszkałego w Polsce, wkładka w tym numerze przynosi reprodukcje jugosłowiańskiego malarstwa naiwnego, przede wszystkim ze szkoły hlebińskiej. Powstała ona z początkiem lat trzydziestych we wsi Hlebina w Chorwacji, z inspiracji malarza Krsta Hegedušicia, profesora Akademii Sztuk Plastycznych w Zagrzebiu. Zwracał on uwagę głównie na zachowanie oryginalności wyrazu artystycznego. W latach powojennych na czoło grupy chłopów-malarzy, wzorujących się na twórczości mistrzów flamandzkich, wysunął się Ivan Generalić (ur. 1914). Najczęstsze motywy tej szkoły, która wywiera wpływ na dalszy żywy rozwój znanego dziś w świecie jugosłowiańskiego malarstwa naiwnego, to pejzaże i sceny z życia wsi, wykonywane w rozmaitych technikach; charakterystyczne dla Generalića i innych artystów-samouków z jego szkoły są obrazy malowane na szkło.

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

Dwie wystawy przygotowane przez Muzeum Etnograficzne w Zagrzebiu i prezentowane w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu – Wystawa masek ludowych Chorwacji, Ludowe ozdoby i klejnoty Chorwacji (pierwsza odbyła się na przełomie 1974 i 1975 roku, druga w 1977 roku)

POLSKA RECEPCJA LITERATURY LUDOWEJ

PAŃSTWOWY TEATR LALEK „PINOKIO”
ŁÓDŹ, UL. KOPERNIKA 16 TEL. 675-84
DYREKTOR I KIEROWNIK ARTYSTYCZNY MARTA JANIC

PERO MIOČ
„PIĘKNA MARIA” („LIPA MARA”)

PRZEKŁAD – ZDZISŁAWA I ANDRZEJ WŁODARKOWIE
REŻYSERIA – MARTA JANIC
SCENOGRAFIA – BRANKO STOJAKOVIĆ
MUZYKA – ANDRZEJ HUNDZIAK
CHOREOGRAFIA – FELIKS PARNELL

Gęślarz – WALDEMAR SZYK
Kadum (sługa Wezyra) – SZCZEPAN CHEĆIŃSKI
Herold – DANUTA BORKOWSKA
Trzygłowy Arapin – JANUSZ CYL *)
Ismet – DANUTA BIURKOWSKA
Mustafa – TADEUSZ WOJAN
Rizwan – DANUTA BORKOWSKA

Piękna Maria – IRENA SIEMPIŃSKA
Iwo Wuczkowicz – TADEUSZ WOJAN
Wila (Nimfa Górsko) – MARIA BIERNATH
Fatima – ELŻBIETA PTASZYŃSKA
Agan Atlagicz – ANDRZEJ SZUTTENBACH *)
Emir Isynowie – SZCZEPAN CHEĆIŃSKI
Mirsat Atlagicza – WALDEMAR SZYK

ORAZ KOBIETY, MĘŻCZYŹNI, DZIECI, TANCERKI, STRAŻNICY, SEJMENI
Kier. Literacki – BOGUMIŁA RZYMSKA
Kier. Muzyczny – MAREK JASZCZAK
Kier. Techniczny – ANDRZEJ WŁODAREK

AKCJA WIDOWISKA TOCZY SIĘ W MIASTACH: TRAWNIKU, LIWNIE ORAZ W KRAINIE SINJU NAD RZEKĄ CETINĄ W XVII WIEKU.
*) ADEPCI

„ABUŁA TEJ SZTUKI JEST ZMYŚLONA
ECZ ZBUDOWANO JĄ Z WĄTKÓW
AWARTYCH W LUDOWYCH PIES-
NIACH EPICKICH NARODÓW JUGO-
ŚLAWII. POSTANOWIŁEM PRZEDSTA-
WIĆ NAJMŁODSZYM WIDZOM WYCI-
JEK OBRAZU BOGATEJ NARODOWEJ
RADYCJI, Z KTÓREJ ZRODEŁ CZER-
WNO SIŁĘ DO PRZETRWANIA DŁU-
SICH STULECI TURECKIEJ NIEWOLI.
APRAGNAŁEM WPROWADZIC WAS
W ŚWIAT ODLEGŁEJ HISTORII ZNA-
IEJ TYLKO DZIĘKI PIESNI I LEGEN-
ZIE LUDOWEJ.

AUTOR

... GĘŚLARZEM JESTEM
– A TO MÓJ INSTRUMENT.
NIESMIERTELNY JESTEM
– DZIĘKI MOIM GĘŚŁOM.
I KAŻDY O KIM PIĘŚŃ UŁOŻĘ
– STAJE SIĘ NIESMIERTELNY.
BO TAKĄ MOC MAJĄ GĘŚLE.
BO TAKĄ JEST MOC POEZJI.
DZIS BĘDZIEMY WAM SPIEWAC,
MOJE GĘŚLE I JA,
O PIĘKNEJ MARIU,
O DZIEWCZYNIE, KTÓRA DAWNO
TEMU
PRZEGLĄDAŁA SIĘ W LUSTRZE
CHŁODNYCH WÓD CETINY.
I CHOCIAŻ MINĘŁO JUŻ TRZYSTA LAT
DO DZIS UNOSI SIĘ NA FALACH
ODBICIE TWARZY PIĘKNEJ MARIU.

CENA 2 2

1974 - Teatr Lalek Pinokio w Łodzi, Pero Mioč, *Piękna Mara / Lipa Mara* (prapremiera polska 20.10., 51 przedstawień, 12 870 widzów)

